

Liiton puheenjohtaja Matti Vainion puhe liittokokouksen avajaistilaisuudessa Rovaniemellä 15.6 klo 12

Hyvät jäsenyritysten edustaja, hyvät kuulijat!

Järjestämistapamuutoksesta johtuvan murroksen ensimmäinen vuosi on takanapäin. Mitä kaikkea se on jo nyt merkinnyt, on mahdotonta tiivistettynä kuvata. Joitain vaikutuksia nostan kuitenkin esiin.

Kaukoliikenteen raju hintakilpailu on syönyt merkittävästi kannattavuutta. Liikenneverkko kaupunkiseutujen ulkopuolella on rapistunut ja edelleen rapautumassa, kun liikenteen ristisubventiot yrityksissä purkautuvat eikä liian pieneen nousukorvaukseen ole saatu ratkaisua. Myös lippujen kelpoisuutta koskeva sekavuus PSA-liikenteen ja markkinaehtoisen liikenteen kesken on arkitodellisuutta matkustajillemme. Waltti-lippujärjestelmän käyttöönotto on myöhästynyt ja niillä alueilla, missä se on otettu käyttöön, käyttö takkuilee. Yhteiskunnan rahaa sen kehittämiseen on käytetty jo miljoonia euroja.

Moniin, jo esiin tullessiin epäkohtiin on toimintavuoden aikana yritetty löytää viranomaisten ja poliittisten päättäjien kanssa ratkaisua. Yksi myönteisistä signaaleista oli ministeri Risikon kaudella valmisteltu joukkoliikennelain uudistus viime vuoden lopulla. Laki sisälsi valmistelu- ja vielä lausuntovaiheessakin bussialan kannalta monia myönteisiä asioita.

Lakiehdotuksessa esitettiin poistettavaksi mahdollisuus reittiliikenneluvan hylkäämiseen sillä perusteella, että haettu liikenne aiheuttaisi jatkuvaa ja vakavaa haittaa palvelusopimusasetuksen mukaiselle liikenteelle. Muutos olisi mahdollistanut markkinaehtoisen liikenteen kehittämisen ja avannut sille markkinoita. Lopputuloksen kaikki tässä vaiheessa tiedämme. Eduskuntaan mennyt laki ei enää pitänyt sisällään tätä esitystä. Viranomaiset saavat siis jatkaa PSA-liikenteidensä suojaamista.

Toinen merkittävä asia, mitä Linja-autoliitto myös liikenneministeriön valmisteluun pohjautuen joukkoliikennelakiin esitti, oli henkilöliikennemarkkinoiden laajempi avaaminen. Kaikki henkilöliikennemarkkinaan kohdistuvat julkiset hankinnat ja julkisin varoin järjestetyt kuljetukset tulisi kilpailuttaa tavalla, joka ei rajaa kenenkään luvan haltijan pääsyä henkilöliikennemarkkinoille.

Poliittista tahtoa henkilöliikennemarkkinoiden laajempaan avaamiseen ei vielä viime eduskuntakaudella löytynyt. Nähtäväksi jää, edetäänkö taksimarkkinoiden säätelyn purussa tällä hallituskaudella kokeilulain vai markkinoiden laajemman avaamisen kautta.

Onnistumisiakin oli. Joulukuussa voimaantulleeseen joukkoliikennelakiin on sisällytetty harmaan talouden torjuntaan koskevia säännöksiä. Juuri niitä, mitä Linja-autoliitto lausunnossaan esitti.

Hyvät kuulijat!

Maan uusi hallitus ja eduskunta ovat aloittaneet vajaa kuukausi sitten työnsä. Eduskunnan valiokunnat ovat ryhmittyneet uudelleen ja hallitusohjelmaa työstetään toimenpidetasolle. Liikenneministeri Anne Bernerin henkilökohtainen tapaaminen on jo vireillä ja edunvalvontamme keskeisimmät viestit on jo saatettu hänen tietoonsa.

Ministeri Bernerillä on pitkä perheyrittäjätausta. Uskon sen antavan hyvän pohjan ottaa vastaan yritys-elämän viestejä ja rakentaa hallinnon ja yrittäjäkentän kanssa nykyistä toimivampaa yhteistyötä.

Hallitusohjelmasta tiedämme jo nyt, että joukkoliikenteen rahoitustaso alenee pysyvästi 15 miljoonaa euroa. Mihin ja miten leikkaukset kohdistetaan, emme sen sijaan tiedä.

Julkisella sektorilla ei pitäisi olla varaa hyödyntämättä bussiyritysten tarjoamaa vaihtoehtoa asiakkaiden liikkumiseen myös kaupunkiseutujen välillä. Lukuisia selvityksiä mm. palvelusetelin hyväksyttävyydestä ja hyödyistä sekä yleisestä säännöstä on tehty. Palvelusetelillä tai yleisen säännön käyttöönotolla voitaisiin ylläpitää katoavia vuoroja ilman julkisen rahoituksen lisäystä. Julkisen rahoituksen kanavoiminen markkinaehtoiseen liikenteeseen voisi synnyttää myös uutta vuorotarjontaa bussiyritysten aloitteesta.

Vatuloinnista on hallinnon siirryttävä jo asioiden toimeenpanoon. Bussialalla on tarjota valmis ratkaisuesitys juuri siihen hallitusohjelman kirjaukseen, jolla todetaan palvelusetelien käyttöä kunnallisissa palveluissa laajennettavan. Kunnat voivat palvelusetelien käyttöönotolla tukea asukkaidensa liikkumista, kuten ne tekivät aiemmin seutu- ja työmatkalippuja tukiessaan. Liitto jatkaa aktiivista vaikuttamista päättäjiin ja mediaan niin palvelusetelistä kuin yleisestä säännöstäkin.

Median otsikoihin on viime päivinä noussut Waltti -lippujärjestelmä ja sen toimimattomuus. Liikennevirasto markkinoi Walttia kunnallisille päättäjiin ja medialle valtakunnallisesti yhtenäisenä lippujärjestelmänä. Käytännössä maahamme on kuitenkin osin muodostunut ja jatkossa laajenemassa kahdet, toisistaan täysin erilliset linja-automarkkinat, joissa samat liput eivät kelpaa maksuvälineenä. Liiton yksiselitteinen viesti on: keskeneräistä ja vain brutto -sopimusmallin tarpeisiin rakennettua Walttia ei tulisi laajentaa kaupunkiseutujen ulkopuolelle ELY-liikenteissä käytettäväksi.

Liikenneministeriön johdon kanssa näkemyksemme keinoista ratkaista edellä kuvaamani asiat ovat olleet varsin yhtenevät. Ihmetystä sen sijaan herättää Liikenneviraston virkamiesten suhtautuminen ja haluttomuus tiedostaa ongelmat ja nähdä niihin ratkaisutarvetta. Tilanteessa, jossa bussimatrustajien verkosto olennaisesti heikkenee ja valtion ja kuntien rahoitus ostaa ja kilpailuttaa vuorotarjontaa vähenee.

Hyvät jäsenyritysten edustajat!

Erilaiset sopimusliikennemallit ovat viime toimintavuoden kuluessa laajentuneet isojen kaupunkien lisäksi koko maahan.

Liikenneviraston keväällä valmistuneesta kilpailuttamistutkimuksesta saimme hyvää tietoa, millaisena yritykset, viranomaiset ja kalustotoimittajat kokivat ensimmäisen laajamittaisen kilpailuttamiskierroksen. Selvitysten ja haastattelujen pohjalta tutkimuksen tehneet konsultit esittävät myös laajasti toimenpidesuosituksia.

Liiton tehtävänä on kehittää hankintasopimuksia ja muita hankintamenettelyn osa-alueita siten, että sopimukset mahdollistavat jäsenyrityksille liikenteen hoidon taloudellisesti kannattavalla tavalla koko sopimuskauden ajan. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää liitolta monipuolista yhteistyötä ja kumppanuutta Liikenneviraston, alueellisten tilaajaorganisaatioiden ja kunnallisten luottamushenkilöiden kanssa. Yhteistyöhön kuuluu

myös edistää tilaajaorganisaatioiden tuntemusta yritystoiminnan pelisäännöistä ja kustannusrakenteesta.

Sopimusliikenteen kehittämiseen liitto on kevään aikana panostanut myös henkilöresursseja. Uutena edunvalvontapäällikkönä on aloittanut Pasi Hovi. Hänellä on yli 15 vuoden kokemus edunvalvonnasta ja poliittisesta avustajuudesta mm. kansanedustajilla, puolustusministerillä ja eduskunnan varapuhemiehellä.

Liiton organisaatiota ja henkilöresursseja on muutoin sopeutettu. Sen johdosta liitolla on voitollinen tilinpäätös pitkästä ajasta. Haluankin lausua kiitoksen toimivalle johdolle ja koko liiton henkilökunnalle työstänne ja venymiskyvystänne.

Liiton tehtäviin reitti- ja sopimusliikenteen lisäksi kuuluu myös tilaus- ja matkailuliikenteen edunvalvonta. Yhteistä edunvalvontaa tarvitaan mm. EU:sta tuleviin lakiesityksiin, ulkomaan liikenteen säännöksiin, arvonlisäverorekisteröintiin, rajan ylityksiin ja tullikäytäntöihin.

Myös liiton jäsenpalveluja kehitetään parhaillaan. Suunnitteilla on mm. erilaiset yhteistyösopimukset ja niistä saatavat jäsenedut erityisesti tilausajoyritysten tarpeisiin.

Hyvät kuulijat!

Toimintaympäristö muuttuu kovaa vauhtia. Menneeseen ei ole paluuta. Muutoksessa on aina nähtävä myös mahdollisuuksia. Muutos pakottaa arvioimaan omaa toimintaa ja kehittämään sitä nopeassa tahdissa. Uudistumista on tapahduttava koko ajan, jotta voimme vastata nopeasti muuttuviin asiakastarpeisiin ja digitalisaation tuomaan kehitykseen.

Myös kilpailu työvoimasta ja osaavasta henkilöstöstä lisääntyy. Kuljettajien koulutukseen tarvitaan riittävää rahoitusta ja monen tyyppisiä, uudenslaisiakin koulutautumismalleja, jotta ammattiin saadaan tekijöitä.

Yrityksinä on meidän tiedostettava osaavan ja työssään viihtyvän henkilökunnan merkitys ja kehitettävä monella tavalla työyhteisöä ja henkilöstön työssä jaksamista. Vain siten voimme olla houkutteleva ala, jonka tarjoamat työpaikat kiinnostavat. Kilpailukyvyyn kannalta tarvittaisiin lisää myös joustoja nykyisiin työaika- yms määräyksiin.

Hyvät liittokokouksen ja näyttelyn osanottajat!

Toivotan kaikki liittokokoukseen osallistujat ja näytteilleasettajat lämpimästi tervetulleiksi Rovaniemelle.

Kiitokset myös järjestelyistä vastaavalle isäntäosastolle, Lapille, jolla tänä vuonna on eräänlainen juhluvuosi. Nykyinen Lapin osasto – aikaisemmalta nimeltään Peräpohjolan osasto- on viety yhdistysrekisteriin vuonna 1935.

Toivon kaikille hyvää kokouspäivää ja mielenkiintoista BUS 2015-näyttelyn antia Rovaniemen kauppatorilla. Bussiliikenne on kahden päivän ajan katukuvassa näkyvästi esillä! Kertokoon se osaltaan bussiliikenteen tärkeydestä ja merkityksestä kaikille suomalaisille.

